

Eduskunnan talousvaliokunta

Tav@eduskunta.fi

Viite: HE 108/2016 vp Hallituksen esitys eduskunnalle hankintamenettelyä koskevaksi lainsäädännöksi ja puhelinkeskustelu Teija Miller/Anneli Tiainen 3.10.2016

Vesilaitosyhdistyksen lausunto Hallituksen esityksestä eduskunnalle hankintamenettelyä koskevaksi lainsäädännöksi (HE 108/2016 vp)

Vesilaitosyhdistys (VVY) on vesihuoltolaitosten toimialajärjestö. Jäseninämme on noin 300 vesihuoltolaitosta kattava noin 90 % maamme vesihuollosta. Järjestetty vesihuolto kattaa tällä hetkellä talousveden osalta yli 90 % ja jätevesien johtamisen ja käsittelyn osalta yli 80 % Suomen väestöstä.

Vesilaitosyhdistys kiittää mahdollisuudesta lausunnon antamiseen ja toteaa hallituksen esityksestä seuraavaa:

Hallituksen esityksellä on tarkoitus saattaa kansallisesti voimaan Euroopan unionin julkisia hankintoja ja käyttöoikeussopimuksia koskevat direktiivit (2014/23/EU, 2014/24/EU ja 2014/25/EU). Siinä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista (*hankintalaki*) ja laki vesi- ja energiahuollon sekä liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista (*erityisalojen hankintalaki*).

Viemärlaitoksia koskevat muutosehdotukset

Erityisalojen hankintalaki koskee vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen hankintoja. Erityisalojen hankintalain soveltamisalaan on esitetty sellaista muutosta, että jäteveden poisjohtaminen ja käsittely ei kuuluisi enää erityisalojen hankintalain soveltamisalaan, ellei sitä tee tai järjestä sellainen toimija, joka huolehtii myös talousvedestä. Taustalla on mm. markkinaoikeuden ratkaisu (MAO 890-891/14), jossa kyseenalaistettiin Suomessa tehty poikkeus direktiivin soveltamisalasta, kun voimassaolevia hankintalakeja säädettiin. Poikkeukselle oli kuitenkin hyvät perusteet.

Nyt esitetty muutos koskisi kuntien yhteisiä jätevedenpuhdistamoita ja muita pelkästään viemäröintiä harjoittavia laitoksia sekä viemäriosuuskuntia. Ne kuuluisivat esityksen mukaan jatkossa hankintalain piiriin. Siitä seuraisi mm. kansallisten kynnysarvojen noudattaminen.

Pidämme hankintalain kansallisia kynnysarvoja ongelmallisina toiminnassa, jossa on kyse välttämättömyyspalvelusta eikä yksityistä tarjontaa ole merkittävässä määrin. Hallitusohjelman linjausten mukaisesti hallinnollisia kustannuksia tulisi vähentää eikä lisätä. Jätevesihuollossa hankinnat kohdistuvat toimintoihin, joilla on laajoja yhteiskunnallisia vaikutuksia. Puhdistamolle tulevan jäteveden määrä ja laatu vaihtelevat ajoittain merkittävästi, mutta puhdistamon tulee aina ottaa vastaan ja käsitellä saapuva kuorma.

Jätevesihuolto on näin ollen erityisen herkkä äkillisille häiriöille. Puhdistamolla joudutaan reagoimaan häiriöihin välittömästi. Ympäristöluvan alaisena toimiva laitos pyrkii aina palauttamaan toimintansa ennalleen mahdollisimman nopeasti. Kynnysarvon ylittävissä hankinnoissa

edellytetään kuitenkin kilpailuttamista ja suoramarkinta olisi käytössä vain poikkeuksellisissa tilanteissa. Mitä matalampia kynnysarvoja sovellettaisiin, sitä useammin jätevesilaitokset joutuisivat turvautumaan hankintalakiehdotuksen 40 §:n 2 momentin kohdassa 4 tarkoitettuihin poikkeuksiin, vaikka niitä ei ole tarkoitettu yleisesti käytettäväksi.

- Olisikin tarkoituksenmukaista, että jätevesihuolto kuuluisi edelleen erityisalojen hankintalain piiriin myös silloin, kun siitä huolehtii sellainen toimija, jolla ei ole talousveden toimittamista ja käsittelyä.
- Jos se ei ole direktiivin soveltamisalan takia mahdollista, niin katsomme, että hankintalakiin tarvitaan säännös, jonka nojalla jätevesihuollossa noudatetaan vain EU-kynnysarvoja.

Erityiselle valvontaelimelle ei ole tarvetta

Hallituksen esitykseen on otettu ehdotus siitä, että hankintojen valvovaksi viranomaiseksi nimettäisiin Kilpailu- ja kuluttajavirasto (jälj. KKV). KKV:n toimivaltaan kuuluisi mm. tutkia kenen tahansa tekemiä toimenpitepyyntöjä hankinnoista sekä puuttua erityisesti laittomiin suoramarkintatilanteisiin.

Vesilaitosyhdistys toteaa, että Suomessa on riittävästi laillisuusvalvontaa, joten erityisen valvontaelimen perustamiselle ei ole tarvetta. Kunnissa valvotaan myös sisäisesti hankintojen toteuttamista. Lakiehdotuksessa ei ole täsmällisesti määritelty valvonnan rajoja, mikä aiheuttaisi käytännössä epävarmuutta niin hankintayksiköille kuin yrityksille. Vesilaitosyhdistys katsoo, että valvontaviranomaisen perustamisen sijasta on syytä pitää yllä ja edistää julkisten hankintojen neuvontapalveluita.

Neuvontaan tarvitaan riittävät resurssit

Hankintadirektiivit edellyttävät hankintalainsäädännön neuvonnan olemassaoloa kaikissa jäsenvaltioissa. Vesilaitosyhdistys pitää tärkeänä, että julkisten hankintojen neuvonnalle turvataan riittävät määrärahat ja että hankintayksiköt saavat jatkossakin neuvontaa mm. Suomen Kuntaliiton yhteydessä toimivasta julkisten hankintojen neuvontayksiköstä. Riittävien ja jatkuvien määrärahojen turvaaminen julkisten hankintojen neuvontayksikölle edistää lainsäädännön noudattamista ja näin ollen yhteistä ja yleistä etua.

Sidosyksikkösääntelystä

Lopuksi Vesilaitosyhdistys toteaa, että esillä oleviin lakeihin ei tule ottaa EU:n direktiivejä tiukempia vaatimuksia. Katsomme, että sidosyksikkösääntelyä ei pidä kansallisesti kiristää EU:n direktiivitasosta kummassakaan laissa. Julkisyhteisöjen järjestämien palveluiden tavoitteena ei lähtökohtaisesti ole markkinoille pyrkiminen. Sen sijaan joissakin olosuhteissa voi syntyä tilanne, jossa esimerkiksi yksityissektorin palveluntarjontaa ei juurikaan ole. Silloin on perusteltua, että myös yksityiset yritykset voivat hyödyntää julkisyhteisön järjestämiä palveluita. Direktiivien mahdollistama 20 %:n ulosmyynti on erityisen tärkeää tällaisissa tilanteissa.

Osmo Seppälä
toimitusjohtaja

Anneli Tiainen
lakiasiain päällikkö